

(א) יצמות כע"ג (ג שס, א ע"ש, ד) ז"ל אלעזר, (ס) [לעיל עג: וז"ל, ו] [לקמן עה:].

הגהות הב"ח

(א) בשמשאן היבמה גמורה (ליבם) חו"מ. וז"צ ס"א לאישה וכן הוא לקמן דף ע"ה: (ג) נפ' ור' יהושע אמר לך: (ג) שם דכי אחי אחוד: (ד) רש"י ד"ה מי איכא וכו' דמצי מפיק: (ה) ד"ה ולר' אלעזר וכו' שתי בתיס ולהא מילתא:

מוסף רש"י

ר"א אומר יפר. אחד מהס את נדרה (יצמות כס:). לאחד אבל לא לשנים. שומרת יבם אחד יפר אבל שומרת לשני יבמים לא יפר לא זה ולא זה (שם). אין זיקה. דמיתו כנטקה (שם). לדחות בצורה. צלמטה שנפלה לפניו אחר מאמר וז' (שם). ואיתחייב לה מזונה. כדמילא בהחולץ (מא:). עמד בזין וצרה מונית משל יבם, דמהשתא בעלה הוא ועל דעמו נדרת על מנת שיראה (שם כס:).

פירוש הרמ"ש

מתני' שומרת יבם. מלפני וממחרת ליבם כמו וזבין שמר את הדבר ונגמרה מפרש פלוגמתיא: היינו שקנה הוא לעצמו. היינו ארוסתו הי הוא מיפר נדרה בשותפות עם אשה אשה שהקנו לו מן השמים. היינו יצמות. אינו דין שיפר נדרה. עם אשה: שיש לאחריהם רשות בה. שנס היא זיקה לשאר אחיו: מה אתה משיב על יבם אחר. שתבתך טובה על דברי ר"א שאמר שמיפר ב' יצמן מה אתה משיב על דברי שאני אומר לאחד ולא לשנים: אין היבמה גמורה ליבם. להתחייב מיתה הנה עליה: בשם שארוסה גמורה לאישה. לענין חיוב מיתה: ב'

קבבר אין זיקה. ולא תשיב כנטקה ואפי' גחד אחא: ור' יהושע סבר יש זיקה. ומן התורה תשובה כנטקה ועדיפא מלרוסה משום דלא מחסרא כניסת חופה מיהו אין צריה כלומר הא דלמרי' שיש זיקה מדאורייתא היינו דוקא גחד אחא משום דתשיב כאליו כבר כנסה אבל בתרי אחי אין לצרר למי תהיה כנטקה הלכך אין זיקה כלל אע"ג דמזה בגדול ליבם ה"מ למהו בעלמא אבל מדאורייתא רמזא קמי מרוייהו ואם הלך הגדול למדינת היס כופין הקטן ליבם או להלוי: אלא ר"א. אפי' סבר יש זיקה כיון דאין לצרר היאך יפר ואפי' שניהם גיחד אינן יכולין (לצרר) [להפך] דכיון דלא תשיב כנטקה אפי' לאחד מהם וכאשה בעלמא היא לנבייה: בב"ש דאמרי מאמר קונה קנין גמור. מן התורה דדריש ולקחה לו לאשה דע"י לקחה נעשית אשתו: ור' יהושע סבר ה"מ בחד אחא בו. ור' יהושע לא סבר כב"ש הלכך גחד אחא מיפר משום זיקה דתשיבא כנטקה אבל בתרי אין זיקה ואפי' עשה בה מאמר כיון דלחמה מני למיפקלה עליה בגיעא או צביאה לא מני מיפר: ור"א דאמר מאמר לב"ש אינו קונה אלא לדחות בצרה. גבי הא דתנן בפי' ד' אחין שלשה אחין שנים מהס נטואים שתי אחיות ואחד מופנה מת א' מצעלי אחיות ועשה בה מופנה מאמר ואח"כ מת אחיו השני ב"ש אומרים אשתו עמו והלכו תלף משום אחות אשה וקאמר ר"א הא דקאמר ב"ש דמלאמר קונה מן התורה היינו דוקא לדחות הצרה אשת אחיו שנפלה עליה ונעשית לה צרה כנפילה זו אבל אי צעי לאפוקה בגיעא לא מני דחליה נמי בעיא דלחיי הך דרשא דפי"ק דקידושין (דף יז.) ויצמה צביאה גומרת בה ואין כסף וטטר גומרין בה לענין זה דלא מני לאפוקה בגיעא: במא איבא לבימר. אמאי מיפר כיון דלחיה אשתו גמורה: הבא במאי עסקינן שעמד ברין וברח בו. ר"א דסבר דמלאמר לב"ש אינו קונה להיות אשתו גמורה מוקי לה אפילו בלא מאמר דמלאמר אינו מושגל לענין הפרת נדרים ומייירי שעמד בזין ובגון שאחד מן היצמים הלך למדינת היס והעמידה אחד בזין וברח ופקדו לה מזונות משלו כדמילא יצמות (ד' מא:)

רש"י

מתני' **זין ליבם אחד.** זין שזוקקה ליבם אחד זין לשני יצמין אמר ר' אליעזר יפר. ומוקמינן ליה בגמרא בשעשה בה מאמר אחד מהן: **ומה אשה שקנה הוא לעלמו.** כגון הנושא אשה בעלמא:

שקנו לו מן השמים. יצמה שחייבו לו מן התורה: **שאין לאחר ראש**

בה. המקדש אשה מן השוק לאחר שקידשה לא תפסי בה קידושי מלדס אחר ואחיי מני מיפר: **שיש לאחר ראש** **בה.** שאס עשה בה מאמר יבם זה וצא אחיו אח"כ ועשה בה מאמר תפסי בה כדלמר (יצמות ג.) יש מאמר אחר מאמר: **ודכין צשני יצמין.**

דצשני יצמין מלית למימר כי האי גוונא: **מה אתה משיב על יבם אחד.** זהא לא מלית למימר שיש לאחרים רשות זה הואיל וליכא יבם אחר ואת לא משוית חילוק זין יבם אחד לשני יצמין: **אלו אין היצמה גמורה לאישה.** שאס צא עליה זר אין נסקל שאין זה לא דין ארוסה ולא דין אשת איש ואין חייבין עליה אלף לאלו דלא תהיה אשת המת וגו' (דברים כה): **כשם שארוסה.**

בעלמא גמורה לאישה שנסקלין על ידה: **גב' קסבר אין זיקה.** ואפילו ליבם אחד אינה זוקקה דמיהו כאשתו עד שתכנס לחופה: **ור' יהושע סבר יש זיקה.** ולהכי לאחד יפר אבל לשנים אינו מיפר דאין צריה לחיה מהן זוקקה ולאחיה מהן תמיבם אע"ג דלמרי' (יצמות דה.) מלוה בגדול ליבם מ"מ אס בה עליה קטן קנאה: **לעולם קסבר ר"א יש זיקה.** והיינו טעמא דאפילו לשנים יפר בשעשה בה אחד מאמר דאמרה (ליבם) **גב' בשלמא** **ר"ע סבר אין זיקה** **ור"י סבר ביש זיקה** **אלא ר"א מאי טעמיה** **אי יש זיקה** **אין ברירה** **אמר ר' אמי** **יבגון שעשה בה מאמר ורבי אליעזר סבר לה** **כב"ש דאמרי מאמר קונה קנין גמור ורבי יהושע** **ר"ע** **אומר לך ה"מ בחד יבם אבל בשני יבמין לא מו איכא מידי דכי אתי** **א** **אחודי אסר עליה בביאה או בניטא ומפר ור"ע סבר אין זיקה ולר' א** **אליעזר דאמר לב"ש אין קונה אלא לדחות בצרה מאי איכא למימר הכא במאי עסקינן כגון שעמד ברין ואיתחייב לה מזונות** **ר' וברב פנחס משמיה דרבא דאמר כל הגודרת על דעת בעלה היא גודרת תנן**

והיא כאשתו לכל דבר הלכך מיפר לה: **ה"מ ציבם אחד.** דיש זיקה: **אבל צשני יצמין לא.** קני מאמר דלאחר דעשה בה מאמר אינו אחי לחמה מני לאוסרה עליו צביאה או בגיעא דיש צביאה ובג אחר מאמר: **מי איכא מילמא וכו'.** משום האי טעמא דלילו אית ליה אחא להאי יבם **(י)** מני מפיק לה מיניה בתר הכי שמקדשה או על ידי גט וצביאה וקרנא קדושי מאמר ולית בהו מששא כולי האי: **ואם אלעזר זן פדס דאמר מאמר כו' אלף לדחוס צברה בלבה.** וס"מ היו צ' נשים לזה שמת ושמייהן זוקקות ליבם ואי אפשר ליבם לשמיהן דבית אחד הוא צונה ואינו צונה שתי צמים **(כ)** ובהא מילתא קסברי צית שמאי דמלאמר קונה דכשעושה צו מלאמר דומה לצרה ומתירה לשוק אבל עדיין זו זוקקה לאחיו דמני אסר לה עליה: **מאי איכא למימר.** אכתי תיבעי לך מאי טעמא דאמר ר"א אפילו לשנים יפר: **כגון שעמד בזין.** משעשה בה מאמר שזו תבעתו בזין מפני שלא היה מייצמה וחייצוהו צית דין לינשא לה וצרה [דאחיבין] לה צמוותמיה וצתפרת נדריה וכדרב פנחס כו': ואי

יבם. פי' ר' יהושע סבר כב"ש דמלאמר קונה קנין גמור, וה"מ דמפר בחד יבם אבל צב' יצמן מי איכ' מידי דאי אחי אחיה ליה צביאה אס צא על יצמה האחרת, או בגיטה, דלבי"ש נמי פסיל לה בגיטה מדריבין מ... דפסיל מדריבין, אלמא מדריבין אינה קני' לו לגמרי, יש לנו [להשוות] ולומר מדריבין אינו יכול להפרי: ולר' אליעזר דא' פי' ד' אחין (יצמות ט:). מאמר לב"ש אינו קונה אלא לדחות בצרה. כדמתס שלש' אחי' שנים נטואי' שתי אחיות ואחד מופנה ומת אחד מצעלי אחיות ועשה בה [מופנה] מאמר כו' עד והלכו תלף משום אחות אשה (מנר דהו אחות אשה) דמלאמר קונה קנין גמור כדדריש' (פי' קידושין ד.). ולקחה לו לאשה (דברים כה) [וקאמר ר"א דהיינו דוקא לדחות צברה בלגדן], אבל אי צעי לאפוקי בגיעא לא מני מפיק לה, דלית להו מיעוטא דפי"ק דקידוש' (שס) ויצמה צביאה גומרת בה [ואין כסף וטטר גומרי' בה לענין] דלא מני אפוקה בגיטה, ואית [להן] רבוי לענין דקונה לדחות צברה: במאי איב' לבימר. אמאי מפר כי נמי עשה בה מאמר, והתם בפי' ד' אחי' (יצמות ט:). [אמר לך ר"א] אימור דלמרי' אלף דלא מני לו גבט אלף צעי [נמין חלילה, להפרית נדרי' מי אמרי, ומיזין צנועטורס התם דהתם [במתן] דשני מהי יפר בשותפות קאמר דר' אליעזר נמי מודה בשותפות מיתה מפר, אבל בשמעמין דפי"ק השתא דיבם לחוד' מפר לא אמרי' דמודי ר"א: הב"ש שעמד ברין. אחר שעש' בה מאמר, דהכי מוכח כל הסוגיא דמייירי שעשה בה מאמר:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

ר"ן

עד.

מו א מיי פ"ח מהל' נדרים הלכה כג' טושי"ע י"ד סימן רלד סעיף ז:

מו ב מיי פ"ח מהלכות יבום הלכה יד סמג עשין נא טושי"ע אח"ע סי' קנב סעיף ה:

מו ג מיי פ"ח מהלכי נדרים הלכה כד סמג לאהן רמב טושי"ע י"ד סימן רלד סעיף ז:

תוספות

מתני' שומרת יבם בין ליבם אחד בו ר"א או' יפר. בגמ' מפ' טעמא: ובה אשה מן השוין שקנה הוא לעצמו מפר נדריה. כשהיא ארוסה בשותפות עם אשה: אשה שהקנו לו מן השמים. היינו יצמות: אינו דין שיפר נדרה. עם אב: שאין לאחור'. אחי הנבל: שיש לאחור'. לשאר יצמין: דברין קיימי' בב' יבמין. ובה יש להשיב על ק"ו דר"א: מה אתה משיב על יבם אחר. דבוה נחא ק"ו: אין היבמה גמורה לאישה. לענין שיתחייב מיתה הנה עליה, כמו בצרוסה שחייבי' עליה קדילה הבאים עליה: גב' אין זיקה. דלא אמרי' זיקה כנטקה, ופלוגמא היא ביבמו' פי' כ"ל (י: דלגוי בשומרת יבם) שמתה אס אסור (במזונה) [באלמא], ור"ע סבר אין זיקה. הלכך אמרי' להפי: ור"י סבר יש זיקה. מיהו יבם הלכך מפר: מיהו אפי' בחד כלי' ובמרי' אין זיקה דאין צריה למי היא זוקקה וצריה למי היא אשכחן דלמר הכי אלף רבי אשעיא אליבא דר"ש ואחיותה התם צריש פרק כ"ל ציצמות (דף יט.) איכא למימר דלאו מגופיה דמילתא אחיותה אלף למאי דמפרש לה אליבא דר"ש מיהו אכן מצינן למימר דס"ל לרבי יוחאי הוא טעמא אז נמי כי אמרינן רבי יהושע קסבר יש זיקה לאו למימרא דליהוי ככנוסה אלף דהויא כצרוסה ומיפר בשותפות ואף על גב דצריש הך סוגיא סצירא לן דיפר לחודיה קאמר כדמוכה לקמן הכי

הפרתן כלום דרחמנא אמר אישה יקימנו ואישה יפירונו דבעינן שיהא ידוע צשעת הפרה וכן כתב רש"י ז"ל צפרק ד' אחים (יצמות ט:): וסוגיא דשמעתא דהתם מסייע ליה. וכ"ת היכי אמר דרבי יהושע סבר דזיקה ככנוסה דמיה דהא לא אשכחן דלמר הכי אלף רבי אשעיא אליבא דר"ש ואחיותה התם צריש פרק כ"ל ציצמות (דף יט.) איכא למימר דלאו מגופיה דמילתא אחיותה אלף למאי דמפרש לה אליבא דר"ש מיהו אכן מצינן למימר דס"ל לרבי יוחאי הוא טעמא אז נמי כי אמרינן רבי יהושע קסבר יש זיקה לאו למימרא דליהוי ככנוסה אלף דהויא כצרוסה ומיפר בשותפות ואף על גב דצריש הך סוגיא סצירא לן דיפר לחודיה קאמר כדמוכה לקמן הכי

הפרתן כלום דרחמנא אמר אישה יקימנו ואישה יפירונו דבעינן שיהא ידוע צשעת הפרה וכן כתב רש"י ז"ל צפרק ד' אחים (יצמות ט:): וסוגיא דשמעתא דהתם מסייע ליה. וכ"ת היכי אמר דרבי יהושע סבר דזיקה ככנוסה דמיה דהא לא אשכחן דלמר הכי אלף רבי אשעיא אליבא דר"ש ואחיותה התם צריש פרק כ"ל ציצמות (דף יט.) איכא למימר דלאו מגופיה דמילתא אחיותה אלף למאי דמפרש לה אליבא דר"ש מיהו אכן מצינן למימר דס"ל לרבי יוחאי הוא טעמא אז נמי כי אמרינן רבי יהושע קסבר יש זיקה לאו למימרא דליהוי ככנוסה אלף דהויא כצרוסה ומיפר בשותפות ואף על גב דצריש הך סוגיא סצירא לן דיפר לחודיה קאמר כדמוכה לקמן הכי

יבם. פי' ר' יהושע סבר כב"ש דמלאמר קונה קנין גמור, וה"מ דמפר בחד יבם אבל צב' יצמן מי איכ' מידי דאי אחי אחיה ליה צביאה אס צא על יצמה האחרת, או בגיטה, דלבי"ש נמי פסיל לה בגיטה מדריבין מ... דפסיל מדריבין, אלמא מדריבין אינה קני' לו לגמרי, יש לנו [להשוות] ולומר מדריבין אינו יכול להפרי: ולר' אליעזר דא' פי' ד' אחין (יצמות ט:). מאמר לב"ש אינו קונה אלא לדחות בצרה. כדמתס שלש' אחי' שנים נטואי' שתי אחיות ואחד מופנה ומת אחד מצעלי אחיות ועשה בה [מופנה] מאמר כו' עד והלכו תלף משום אחות אשה (מנר דהו אחות אשה) דמלאמר קונה קנין גמור כדדריש' (פי' קידושין ד.). ולקחה לו לאשה (דברים כה) [וקאמר ר"א דהיינו דוקא לדחות צברה בלגדן], אבל אי צעי לאפוקי בגיעא לא מני מפיק לה, דלית להו מיעוטא דפי"ק דקידוש' (שס) ויצמה צביאה גומרת בה [ואין כסף וטטר גומרי' בה לענין] דלא מני אפוקה בגיטה, ואית [להן] רבוי לענין דקונה לדחות צברה: במאי איב' לבימר. אמאי מפר כי נמי עשה בה מאמר, והתם בפי' ד' אחי' (יצמות ט:). [אמר לך ר"א] אימור דלמרי' אלף דלא מני לו גבט אלף צעי [נמין חלילה, להפרית נדרי' מי אמרי, ומיזין צנועטורס התם דהתם [במתן] דשני מהי יפר בשותפות קאמר דר' אליעזר נמי מודה בשותפות מיתה מפר, אבל בשמעמין דפי"ק השתא דיבם לחוד' מפר לא אמרי' דמודי ר"א: הב"ש שעמד ברין. אחר שעש' בה מאמר, דהכי מוכח כל הסוגיא דמייירי שעשה בה מאמר:

אמאי מיפר כיון דלחיה אשתו גמורה: הבא במאי עסקינן שעמד ברין וברח בו. ר"א דסבר דמלאמר לב"ש אינו קונה להיות אשתו גמורה מוקי לה אפילו בלא מאמר דמלאמר אינו מושגל לענין הפרת נדרים ומייירי שעמד בזין ובגון שאחד מן היצמים הלך למדינת היס והעמידה אחד בזין וברח ופקדו לה מזונות משלו כדמילא יצמות (ד' מא:)

עמד בזין וברח מזונות משל יבם:
